

Magyar est az Operaházban.

Diszelőadás a nemzeti hadsereg tiszteletére.

— A „Nemzeti Újság” tárcája. —

A szokásosnál is feketébb novemberi égre úgy rajzolódott tegnap alkonyatkor a nyugtalan elektromos fénytől sugarudvarba vont Operaház, mint nagy, sötét katafalk, amelyen most készül megéledni a megrázó világtörténelmi dráma tragikus halottja, a le nem birtatható Anteus, a minden megpróbáltatások fölött diadalmas magyar nemzet.

Az Andrássy-ut gyönyörű esti sugárvonalán az a lüktető, izgalmas elevenség, az előkelőségnek az a nemes pompája, amelyet örök időkre elsirattak már a kishitűek a vörös dáridók profán temetési menetén. Robogó autók páros tűzszeme tájul lángoló bogarával a sugarút messze gádorai felől, nyugtalan paripák ideges patkója dobog a zajtompító faburkolaton, szirénasikoly, tülkök huhogása énekel zord szólót az általános zsongás morajló karénekebe.

Az Operaház előtt valami nyugtalan, minden pillanatban mozdulásra kész utvesztővé torlódik az autók és lakkos tetejű, címeres ajtaju fogatok sokasága s e fölött a világvárosi mesevilág fölött úgy sötétlik az épület gyönyörű tömege, mint egy elvarázsolt kastély. De már érkezik a mesébeli herceg, a megváltó dalia, hogy életrecsókolja a babonás csarnok álomhalálba bűvölt Szépét. *Horthy* érkezik, akit az előcsarnokban hatalmas karéjban várnak lengőtollas magyar leventéi,

Dörgő éljen dübörög el a fenyő boltívek alatt. És a nézőtérén is, amely az elektromos-lángok ragyogó fényárjában fürdik, a százszines reflexet táncoltató márványfalak tükrös parkettje, az aranyos stukkók és a bíboros drapériák méltóságos disze közt is hangos éljenben dobog fel a vezérét váró nemzet szíve, mikor *Horthy Friedrich* miniszterelnökkel, *Schnetzer* hadügyminiszterrel, *Lehár*, *Sós* és *Dáni* tábornokok kíséretében megjelenik a nagy középső páholyban.

Pedig van látnivaló bőven az Operában. Talán csak királyi ünnepélyek alkalmával volt itt ilyen diszes, ilyen nemes válogatottságú társaság együtt. Az elsőemeleti proscenium-páholyt *József* királyi herceg foglalta el a családjával, a feleségével, *Augusztia* hercegné szonnyal és a fiával, *József Ferenc* főherceggel, akinek fiatal természetére igézően feszül a huszárszázadosi egyenruha. Itt van az egész történelmi és hivatalos Magyarország; a főpapok, az ország zászlósbai, a karok és rendek, a szinte varázsszóra Budapesten termelt magyar hadsereg daliás vitézei s a legszebb és legnemesebb lelkű, legmagasztosabb érzésű magyar nők.

Itt vannak a külföld előkelőségei; a baloldali proscenium-páholyban *Troubridge* angol admirális a fiával és *Stead* angol ezredessel. Az emeleti páholsorból a főpapság foglal el három páholyt. *Várady* L. Árpád kalocsai érsek, gróf *Széchenyi* Miklós nagyváradi püspök, *Nemes* Antal címzetes püspök, aztán *Zubkovich* György görögkeleti püspök, *Petri* Elek református és *Raffay* Sándor evangélikus püspök. Itt van az angol katonai misszió két

páholyban, *Philipps* őrnagy vezetése alatt, *Fatou* francia admirális a tisztjeivel. A kormány tagjai mind itt vannak s az emeleti páholsorokban foglalnak helyet. A földszinten *Andrássy* Gyula érdekes ősz feje bukkan elő. Komoly, fekete frakkban, egyetlen diszt hozott csak magával, az aranygyapjas rendet. *Apponyi* Albert nemes alakja a földszinti páholyok egyikéből tűnik elénk, vele van a családja is, a felesége és a fia, *György* gróf. Az amerikai attasék és a gyermekvédő liga páholya mellett ül gróf *Zichy* János és a felesége. Itt van gróf *Karátsonyi* Jenő, gróf *Klebersberg* Kuno, gróf *Teleky* Pál, *Bethlen* István gróffal és gróf *Edelsheim-Gyulai* Lipót. Jelen van báró *Hazai* Samu és báró *Szurmay* Sándor tábornok, *Bárczy* István Budapest főpolgármestere és *Bódy* polgármester. *Berzeviczy* Albert az Akadémia elnöke, *Ballagi* Aladár az egyetem rektora. A külföldi konzulátusok részéről herceg *Fürstenberg* Egon német, *Fledderus* hollandiai, *Haccius* svájci és *José de Girbal* spanyol konzul jöttek el. *Szmrecsányi* György v. kormánybiztost, akit régen nem láttak már Budapesten, mindenfelől meleg pillantások üdvözlnek. Az írók közül *Hercegy* Ferenc elegáns alakján akad meg a szem, ott van *Tormay* Cecil, *Farkas* Edith és *Fáy* Ilona alapítványi hölgyekkel. *Kállay* Erzsébet udvarhölgy a hugával, Lenkével ül egy páholyban. *Batthyány* Elemér és *Károlyi* György grófok a földszinti páholyok egyikét foglalják el. A merkantil-világot *Lánczy* Leo és neje képviselik. Nem hiányzik *Hevesi* Simon és *Adler* Illés főrabbi sem.

A földszint legnagyobb részét a magyar

hadsereg tisztikara foglalja el s az egyenruhák festői díszébe mérséklő komolysággal keveredik a fekete frakkok egyszerű pompája. Az egész színházban egyetlen díszmagyar van. Pár karesu lányra hangulatos szépséggel feszül a skoffumdiszes pruszlik, s mint hófehér szárny lebben a két vállon a patyolatfehér, habkőnyű ingváll.

És mindenütt csupa nemes egyszerűség. Nincs sehol hivalkodó pompa. Nem a divatszalonok reklámkiállításai a páholysorok. Nem vonaglanak a plüszdraperiák árnyán, a borbélyművészet fantasztikus alkotásai alatt, görögösen feltornyozott, romantikus hullámokba kuszált, modern aktivista daccal szétomló hajköltemények terhétől roskatag hiszteriás wagneriták. Még ékszerék sincsenek. A butonok gömbjei nem kelnek versenyre, a vilamoségőkkel, s a parvenü göggel terpeszkedő kolliék helyett egy-egy antik nádfa, vagy régi családi ékszeresszelencék illatos homályából előkerült zománc kereszt simul bele a nyak finom rajzába.

Az Operaház igazi, hivatott közönsége, a magyar szellemi és társadalmi élet elitje volt itt együtt. Sajnos éppen ez a közönség az, amelyet oly régen nélkülöz már ez a legelső színházunk, mert szintén elért a színházak közös sorsa, hogy lassankint a háboru által vállaira kapott pénzeldököltség, a felhízott plutokrácia léha zsurszórakozásává süllyedt.

Volt még ezenkívül egy igen érdekes és hozzánk nagyon közelálló vendége is az operaházi diszeloadásnak: a *Nemzeti Ujság*, amely különkiadásban jelent meg erre az alkalomra s *Ábrányi* Emilnek *Horthy* fővezérről és a ma

gyar seregről írott gyönyörű prologusát közölte. Ott volt a *Nemzeti Ujság* minden páholyban, minden szék támláján és azután minden kézben és azt hisszük, hogy marandandó emléke lesz ennek a magyarság életében olyan jelentőségteljes ünnepségnek.

A *Nemzeti Ujság* különkiadásában mindenki előre átfutotta már *Ábrányi* költeményét s az ihletett sorok minden benyomásra termékeny hangolták már a lelkeket, midőn a nézőtér elsötétült s az első kép lenyűgöző fönsége ragyogott le a szinpadról. A magyarság apoteozisa volt ez a kép. Hungária eszményi szobra áll magas talapzaton egy festői rendezésű történelmi csoportozat fölött. Fején a magyar koronával, amely fölé anyalok tartottak sugárzó dícskoszorút. Az Operaház énekkara a Hímnusz éneklésébe kezdett s méltóságos ábitatos szárnyalással emelkedett az ég felé a nemzet szent fohásza. Feledhetetlen pillanat volt ez. Mindenki felállt. A hadsereg fiatal daliái úgy meredtek a földszinten, mint ifju szálás erdő hibátlan sudarai. Az ima fönséges kórusban zengott és minden szem az angol admirális arcát kutatta a homályban, amint ott állott és fényt vetett rá a dícskoszorú ragyogása. Két nemzet nézett itt egymás felé. Az admirális a tengerek urát, a nagy Armada letipróját képviselte itt s az ezüst páncélos, koronás fejű Hungária a minden megpróbáltatása, minden kegyetlen megaláztatása után is büszkén megálló magyarságát, amely történelmi küldetésére, mulljának káprázatos ezer évére és kulturájának tiszta horizontjára mutatva kér életet és érvényesülést a nemzetek véres versenyében.

Bakó László, a *Nemzeti Színház* művésze szavaltta el ezután *Ábrányi* Prologusát, amelynek visszapillantása a rémuralom nemzetgyalázó tombolására mély megrendülést keltett a lelkekben, hogy annál viharosabban ujjongjon fel az egész színház, midőn a hatalmas szárnyalású óda, a nemzet reményének, *Horthy*-nak és a magyar hadseregnek dicséretéhez ért.

A *Bánk bán* és a *Hunyadi László* operák egy-egy felvonása színes történelmi képekben gazdag jelenetei szintén nem tévesztették el hatásukat. A két darab között *Márkus* Emilio a *Szózatot* szavaltta el. Mint a nemzet sorsát intőző geniusz fehér lüteménye lebent a lámpák fénykörébe és zengzetes magyar beszéde még szebbé, még a szívünkéből szakadóbbá avatta ezt a nagy nemzeti konfessziót.

A Rákóczi-induló vérpezsdítő dallama mellett *Bocskay*-huszárok lángon, füstgomolyon áttörő hadát varázsolta elénk egy szinpadí kép. Majd a *Mátyás*-templom monumentális díszét, most érkezett, sastollas vitézeinkkel. A műsor végén a magyar táncok tarka egyvelege olyan volt, mint üde magyar virágokból fűzött bokréta, amelyet az Operaház művészei ajánlottak fel az ünnepelt vezérnek.

S az egész ünnepség nemes tónusai, gyönyörű elandalodásai és lelkes felviharzásai fölött ott trónolt, ott sugárzott, ott melegített, mint tiszta és lüdüklő szimbolum, mint igézetes álom, mint hit keresztje, mint szeretet szíve, mint remény horgonya: a magyar szent korona.

Kállay Miklós.